

6. Яременко В.О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання історії учнів 10-11 класів. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.teacherjournal.com.ua/shkola/>.

7. Історична освіта і сучасність. Як викладати історію школярам і студентам / За ред. Б. Кубіс. – Київ, 2004.

8. Черниш Л.І. Сучасні інформаційні технології як засіб модернізації вищої школи // Проблеми освіти: Науковий збірник / Кол. авт. – Київ, 2008. – Вип. 55.

9. Фоменко А. Деякі підходи до розробки і створення навчальних комп'ютерних програм (комп'ютерних посібників) з історії // Історія в школах України. – 2003. – № 1. – С. 21-25.

Топольник Я.В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки вищої школи,

Донбаський державний педагогічний університет

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА

Розвиток сучасного суспільства висуває за необхідне ґрунтовну підготовку педагогів у галузі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Викладачі нового покоління повинні вміти кваліфіковано вибирати та використовувати ті технології, що повною мірою відповідають змісту, меті вивчення певної дисципліни, сприяють досягненню розвитку особистості. Тому дедалі більшого значення набуває інформаційна компетентність майбутнього викладача.

Над розв'язанням проблем формування інформаційної компетентності фахівців різних галузей та особливостей технологій навчання працюють вчені В. Биков, Л. Дідух, Ю. Жук, В. Зіборова, О. Значенко, О. Іваницький, О. Ільків, І. Молодоженя, Ю. Пасічник, В. Петрук, А. Семенов, О. Спірін, С. Трішина та ін.

Серед учених, переважає розуміння, що інформаційна компетентність є однією з найголовніших складових його професійної компетентності.

Інформаційна компетентність викладача – це інтегративне утворення особистості, яке віддзеркалює її складний індивідуально-психологічний стан, що досягається в результаті інтеграції теоретичних знань і практичних умінь відбирати, засвоювати, переробляти, трансформувати і генерувати інформацію різних видів, форм та представлень, використовуючи нові інформаційні технології, в особливий тип предметно-специфічних знань, що дозволяє виробляти, приймати, прогнозувати і реалізовувати оптимальні рішення як у професійній діяльності, так і у повсякденному житті.

Структурними компонентами інформаційної компетентності виступають:

Ціннісно-мотиваційний компонент – включає мотиви, мету, потреби в професійному навчанні, вдосконаленні, самовихованні, саморозвитку, ціннісні установки актуалізації в професійній діяльності, стимулює творчий прояв особи

в професійній діяльності. Він припускає наявність інтересу до професійної діяльності, який характеризує потребу людини в знаннях, в оволодінні ефективними способами організації професійної діяльності. Також ціннісно-мотиваційний компонент включає мотиви здійснення педагогічної діяльності, спрямованість на передачу суми знань і розвиток особистості учнів.

Когнітивний компонент – повинний забезпечити вільне володіння викладачем навичками опрацювання інформації та роботи з інформаційними об'єктами, які відповідно впливають на навички вдосконалення професійних знань і умінь, знання міжпредметних зв'язків і т.д. Рівень розвитку когнітивного компоненту визначається повнотою, глибиною, системністю знань викладача в його предметній області.

Діяльнісний компонент – це активне застосування інформаційних технологій і комп'ютера в професійній діяльності як засобів пізнання і розвитку інформаційної компетентності, самовдосконалення і творчості, а також виховання подібних якостей у студентів. Комунікативна складова цього компоненту виявляється в умінні встановлювати міжособистісні зв'язки, вибирати оптимальний стиль спілкування в різних ситуаціях, опановувати засобами вербального і невербального спілкування.

Рефлексійний компонент – визначається відношенням викладача до себе і до світу, до своєї практичної діяльності та її здійснення. Вона включає самосвідомість, самоконтроль, самооцінку, розуміння власної значущості в колективі і розуміння результатів своєї діяльності, відповідальності за результати своєї діяльності, пізнання себе і самореалізації в професійній діяльності через засоби інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Отже, інформаційна компетентність включає:

- цілісне світобачення і науковий світогляд, що засновані на розумінні поєднання основних інформаційних законів у природі і суспільстві, можливості їх формального, математичного опису;
- сукупність загальноосвітніх і професійних знань і вмінь, соціальних і етичних норм поведінки людей в інформаційному оточенні;
- уявлення про інформаційні об'єкти та їх перетворення в людській діяльності, в тому числі за допомогою засобів інформаційних технологій, технічних і програмних засобів, що реалізують ці технології [1, с. 152-153].

Процес формування інформаційної компетентності, який пов'язаний з умінням використовувати інформаційні ресурси суспільства, можна подати у вигляді такої послідовності: постановка задачі, формування предметної галузі інтересів, усвідомлення потреб в інформації і формулювання запиту, пошук інформації в документах та інших інформаційних джерелах, аналіз і синтез інформації, співвідношення її з обсягом накопиченого знання і соціальним досвідом індивіда, оцінка, критичне і творче переосмислення інформації, практичне використання остаточного результату діяльності [4, с. 319].

Завдання, пов'язані з проблемою формування інформаційної компетентності майбутнього викладача, можуть бути розділені на три групи:

- завдання, що відображають інтереси суспільства;

- завдання, що відображають зміст професійно-педагогічної діяльності викладача;

- завдання, що відображають індивідуальні професійні потреби та інтереси викладача [2].

Умовами ефективного формування інформаційної компетентності виступають:

- збагачення знаннями, вміннями з галузі інформаційно-комунікаційних технологій та інформатики;

- розвиток комунікативних, інтелектуальних здібностей;

- здійснення інтерактивного діалогу в єдиному інформаційному просторі [1, с. 154].

Формування інформаційної компетентності сприяє:

- всебічному розвитку майбутніх викладачів, самовдосконаленню, бажанню вчитися впродовж усього життя, розумінню інформаційно-комунікаційних процесів;

- здатності застосовувати набуті знання у професійній діяльності та повсякденній практиці.;

- здатності удосконалювати професійну майстерність.

Варто зазначити, що формування інформаційної компетентності бажано, з метою одержання максимальної ефективності і результативності, здійснювати шляхом моделювання навчальної ситуації професійної діяльності, коли студент бачить можливості, способи, шляхи використання інформаційно-комунікаційних технологій (а не лише теоретично з ними ознайомлений) в процесі власного навчання, організованого із використанням елементів ІКТ.

Список використаних джерел:

1. Дідух Л. І. Інформаційно-комунікативна компетентність викладача / Любов Іванівна Дідух // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти [Текст] : зб. наук. праць. / за ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О. Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Вип. 32-33 (36-37). – Харків : НТУ «ХПІ», 2013. – С. 150-155.

2. Зіборова В. В. Формування інформаційної компетентності викладача [Електронний ресурс] / Віта Валеріївна Зіборова. – Режим доступу : <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=9218&chapter=1>

3. Молодоженя І. ІКТ як умова формування інноваційної компетенції [Електронний ресурс] / Ірина Молодоженя. – Режим доступу : http://molirina74.blogspot.com/2012/02/blog-post_6615.html

4. Професійна педагогічна освіта : компетентнісний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 412 с.

5. Трішина С. В. Інформаційна компетентність як педагогічна категорія [Електронний ресурс] / Світлана Володимирівна Трішина. – Режим доступу : http://ref.co.ua/63692-Informacionnaya_kompetentnost_kak_pedagogicheskaya_kategoriya.html